

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

31 Tangitur hic quòd contineant offerre vole[n]tes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

nichazi, anathema sit. Similiter quia 2, quod ab Apostolis traditum est, canon tenet antiquus; placuit ut per omnes Dominicas, & per omnes dies Pascha, uigil ad Pentecosten, non profiterant 3 se in oratione causa humilitatis: sed recte vultu ad Dominum fungantur orationis officio, quia in his diebus gaudium resurrectionis Domini celebramus. Sicut quis etiam 4 non potest abstineat, sed pro exercitatione eucaristie a carne abstineat, placuit sando concilio ut praeceptum, & sic, si vult abstineat, abstineat. Si autem spernit, ita ut olera cocta cum carnis non degustet, iste non obediens, nec sufficienciam karitatis a fe removens, deponatur de ordinis clericatus.

¶ Presbyter] Sequatur, vel diaconus. Quia sublata sunt, quoniam abint a plurimis manuscriptis, & originali: Caterino Burchardio, & suo filio conseruare ceteris ex concilio Turenensi, atque ius habent. Si quis propter publicum plementum a faceret acceptam, aut pro aliqua necessitate. In aliquo Gratianus manuscriptis est. Et si quis prater publicum plementum, a faceret acceptam ab aliquo que necessitate, &c. qui optima testudo legit. Nam in c. th. emilia Gangrenfo, unde hoc videtur Matthei Junipero, nulla presbyteri fit mentio, sed universi pronuntiator, ut sap. ed. e. si quis tanquam. Si quis ob pietatis quemadmodum patitur, exercitacione, & Dominicó requeat, anathema fit. & verbis, abique aliqua necessitate, videntur huc importunari cap. 19. ejusdem capituli. Neque vero presbyteri hispinaudi plementum more laicorum impendebant, c. aliud, cum sequens def. &c. fin. vers. nec enim. s. 2. dif. Sed quando in gravissima criminis publice incurvantur, depositi perigrinari jubeantur. c. si quis faceret do. 30. q. 4. faceret de pan. dif. &c. et sic. ut come ultimo item feretur approbat.

¶ Malax] Vix ita, gloriatur a Polycarpio, & aliquo versu Gra-
tiani collectivis.

¶ pars. Causa vero huius institutionis munditia factordatu-
ri, ut libere cuncti dicitur oratione posse vocare. Scirem (na-
c. Paulus act.) ab uxoribus esti confundant, ut expeditius oratione
vacassent, minusq[ue] utique alterius, publica guardiana recepta oratione
di incumbit, mox quoque conjugis officio rite dare permittur.

C. II. ¶ Sacerdotibus semper castris obser-
vanda precipuit.
Unde Beda in comment. super L. I. maz. ad
cap. 1. art.

S Acerdotibus, d. ut semper altari queant assistere, sem-
per ab uxoribus contineendum, semper castris obser-
vanda precipuit.

C. III. ¶ Qui divini sacramenta infer-
unt, continentis esse aperte.

Item in concilio Carthaginensi. 11. cap. 2.
Exclusus erat, & diaconi ita placuit (ut

Episcopos, & presbyteros, & diaconos ita placuit (ut
debet factos annuitis, ac Dei facie decessit) nec non &
levitas, qui sacramentis divinis inserviunt, concur-
tes esse in omnibus.

DISTINCTIO XXXI.

Nomadum quaque quis monachus erat institutus, ut servare continentia seruarentur. **N**on dudum quae Gratianus, ius tempus, quo nondenatur erat institutus, ut faceret continentiam seruarentur, in fiduciatis (Nam & ius facerentis nomine interius comprehenderunt, valet, idem facerentis monachorum, atque in facris comprehenduntur), ut ad initium definiti, non, notariorum, in gl. 1. quiescat. **S**ic (per pecuniam) locum habere potest. **E**ntra enim tempus, cum fiduciatis in aliquibus provinciis, ut in Sicilia, continentia legibus non adstringendamus: quod Gregorii locis, ut possit ad hanc rem confirmandam proxime a Gratiano statutis, manifeste dicimus. **D**icitur autem & presbyteri in Latina ecclesia nunquam licet scribunt, quia ante facios ordinis docentes, ut, ex canonibus qui post primam in huc caderet distincti, citantur & ad eius multas prefecimus epistol. 2. Syntexis ad Humanum Tarsosensem, clare de propositis.

C. L. ¶ Qui castitatem non promisit, ab uxore sua
separari non cogatur.
Unde Gregorius scribit Petro subdiacono Si-
cilia, lib. i. epist. 4.

Anie triennium subdiaconi omnia ecclesiarum Siciliae prohibiti fuerant, ut more Romana ecclesia nullatenus suis uxoriis misericordent. Quod mihi dicunt, atque incompetens videtur, quia si ueni ejusdem continentur, non inventi, neque casitatem ante promisit, compellatur a sua uxore separari, atque per hoc
a al. quinqueagesima. **b** ab eis vox ista ab origine. **c** Ibid.
d a. l. 1. c. 10. Pob. 11. iii. 31.

I **¶ Nam sicut**] *Hac palea in duabus Vaticanis (in quibus
salas reperitur) est conjuncta cum superiori capite, qua-*

Nihil enim est quod non possit esse nisi sit in se ipso.

a Sup. distincte 28. c. Nullum. *b* sic orig. *c* T. C. Casimir.
d Pannorm. lib. 3. cap. 92. & *e* T. dist. 84. c. eum in præterito. Pan-
norm. lib. 3. cap. 95. *f* Rabape. cap. 29. Burch. lib. 2. cap. 118. *g* Af-
f. 1. cap. 1. *h* In part. 6. cap. 94. & cap. 194. Pannorm. lib. 3. e. 94.

lib.7. cap.13.4. Ius part.6. cap.9.4. & cap.13.4. Eunomius
g. Levit.11. h. Lucas. i. Numer.18. k. al. praeceptis fuerat.
I Ibidem continentur. Ansel. lib.7. cap.13.2. m. 1.Cor.7. n. al.
officiorum.

almodum etiam in epistola Innocentii: & legitur: Nam si Paulus.

Sed non est uxoriatus, quoniam est mitissimum capitium.

C. V. q. Quis ab uxoriis suis abligat, ad sacrificia administraverit.

Item Expositio Didotiana episcopi, cap. 3. c. 1.

Eos i. ad. a sacrificia fas fit admitti, qui vel cum uxo-

re non exercent carnale officium.

i. ¶ Eos.] Apud Innocentium, & i. distill. 82. cap. Propo-

suit, ubi hoc idem est repetitum, legitur, neque eos ad sacrificia

fas fit admitti, qui exercent vel cum uxore carnale con-

sumunt.

C. VII. q. Sacerdos, cui est semper orandum,

matrimonio tempore est car-

dus.

Item Hieronymus contra Iovinianum, lib. 1.

Sic & laicus, & quicunque fidelis orare non potest,

nisi caret officio conjugali, sacerdoti, cui tempore pro

populo offerenda sunt sacrificia, semper orandum est:

si semper orandum est, ergo semper matrimonio ca-

rendum.

Quod autem Matrimonium causa de coniugio i. sacerdotum

sed lopodictum sit, ex Gangreni concilio appearat, in quo

capitulo. sic flavum legitur.

i. ¶ De coniugio.] Sequentem canendum Gratianus restrin-

git ad coniugia sacerdotalia, eam tamen in eo dannorum illi, qui

anno nuptiarum supercedunt, nec volebant aliquem Christianum

non laicus, liber operam dare.

Nec fuit eatus proprie coniugia

Manchaeus, sed contra quendam Euclachius, qui haec er-

teron, cum aliis multis in Armenia differerentur. Et au-

tem caput hoc idem cum capite, si quis negat, sup. dist. 30, sed ex

adversaria.

C. VIII. q. Anathema sit, qui nuptias

viciuperat.

Sic & quis viciuperat nuptias, & dominitem cum vi-

to suo fidelem, ac religiosam detestatur, aut culpa-

bilem affimat, velut, quia regnum Dei introire non pos-

fit, anathema sit.

C. IX. q. De eodem.

Item ex eodem, cap. 3. & 9.

Vicinque d. virginitatem custodiens, aut conti-

nuens studens, vel ut horrefactum nuptias, nec pro-

piter hoc, quod bonum, & spondum est, nomen virginis

affimat, anathema sit.

3. pars. Postea & alii intelligi illud, quod in canon. Apa-

philium legitur, ut sit sponus capitul. : [si quis docet sacerdo-

tem uxori suam contemnere,] non quam uxori in sacerdo-

to accepit, sed quem, diuinis aliis offert laicos, vel in minoribus

ordinibus confitentes, sibi copulantes, cum quo coniungentur pro-

fessi est, cum ad facias ordinis ascenderet, quanto nulse debet

contemnere, hoc est, ad animo, & cura sua abjicio, quiesce necfa-

ria provara.

C. X. q. Ministri altari cum episcopi, & pre-

bisteri eadem est lex continetur.

Probabantur interpretatio autoritate Leonis Papa, qui

ep. 90. cap. 3. scilicet Ruffio Narbonensis

episcopatus.

L ex continentie enim est altaris ministri, que epi-

scopis, atque presbyteris: qui cum essent laici, five le-

stores, licet & uxores ducere, & filios procreare potuer-

unt, sed cum ad praedictos pervenerent gradus, & comit-

is non licet, quod licuit.

Vnde, ut de carnalibus & spi-

ritualibus conjugium, oportet eos non dimittere uxores, &

quas non habeant, sic habere, quo & falsa sit chari-

tas, & conscientia opera nuptiarum.

a. ¶ distill. 2. c. propo. suffici. Panorm. libro 3. cap. ep. b. Pan.

libro 3. cap. 36. c. sup. distill. 30. e. si quis nuptias. sup. distill. 30. e.

¶ qui vel virginitas ex aliis veris. Burch. libro 3. cap. 30. Pro

p. 3. c. 79. f. sup. distill. 2. c. si quis. Burch. libro 3. c. 9. Anf. 1. c. 133.

¶ 6. c. 26. Pol. 1. 4. tit. 31. Ios. p. 6. c. 6. Pan. 1. 3. c. 106. g. 1. Co-

stitut. 7. f. al. cel. exercitatio nuptiarum.

C. XI. q. Episcopus, vel presbyter uxorem propri-
tatem a cura sua non abjectat.

Item Leo IX. i. contra epistolam Nicete.

Abbatis.

Mnino & confitemur non licere episcopo, presby-
tero, diacono, subdiacono propriam uxorem causa
religionis abiecte a cura sua, scilicet, ut ei vestrum, &
vestrum largiatur; non ut cum illa ex amore carnaliter
jacaret. Sic & sanctos Apostolorum legimus epiffe, beato
Paulo Apollolo & dicente: [Nunquid non habemus a pater-
nitate mulierem forent circumducent, scilicet fratres Domini, &
Cephas?] Vnde insipiens, quin non dixit [nunquid
non habemus potestem forent mulierem amplecten-
dit?] sed [circumducent] scilicet ut de mercede pre-
dications sufflentaret ab eis: nec tamen forent deinde
cups inter eos carnale conjugium.

i. ¶ Leo IX.] Haderit in repositione Humberi ad libellum
Nicaea presbyteri & monachi adversus Latinos editionem: quan-
tum proficuum, cum nomine Leonis IX. cuius erat legatus, scriptor.
potest recte nomine ipsius citari, sicut multa ex Eusebii libro nomine
Synecdochis citata inveniuntur, sup. distill. 2. c. concilia. & 7. 40. dist.
c. non nos. & 8. dist. 2. nem. eccl. 3. quas. 4. cap. nom. & 9. 9. 3.
aliorum. Ac sup. dist. 22. nomine Nicolas citatur caput, omnes
quod habentur in ratione Petri Damiani.

¶ Nunquid non habemus] Varia sunt hujus loci in-
terpretationes, quod inter alias B. Hieronymus in libro contra lo-
rinianos ostendit.

Hinc & illud Gregorii Presbyteri quidam, quid requiret dist.
seq. cap. penult. ¶ Ut igitur ex his auditoriatis apparet, sacer-
dotes uxoris, quia in laicis habent, vel in minoribus ordinibus
confundit sibi legitime copularunt, necessaria ministrare, delicta vero
redire non valent.

4. pars. q. Sed obiectio illud Tripartitum historiz., lib.
bro 2. cap. 14.

C. XII. q. Diffusus Pamphilii Nicona synodus
non confitit, quod presbyteri cum sive
uxoribus non dormirent.

Nicena & synodus corrigente volens hominum vitam
in ecclesiis communiantium, posuit leges, quas cano-
nes vocamus, in quorum tractatu videbatur aliquibus
introducere legem, ut episcopi, presbyteri, diaconi, &
subdiaconi i. cum conjugibus, quas ante consecratio-
nem duxerant, non dormirent. Surgens autem in media
Pamphilius confessor contradicit, honorabiles confessus
nuptias, & castitatem edicentes, cum propria conjugi
concupiscentibus, sive concilio, natalem poneret legem,
gravem esse affectus causam, que in ipsis, ut curum con-
jugibus occasio fornicacionis existet. Et hac quidem
Pamphilius (licet nuptiarum estet inexpertus) expouit:
synodusque laudavit sententiam eius; & nihil ex hac
parte fancivit: sed hoc in uniuscuiusque voluntate, non
in necessitate ministrare.

¶ Et subdiaconi.] In aliis veris codicibus, & inori-
ginale Socratis non sunt due iste voices. Socratus ramen libro
cap. 22. habet tam Grac. quam in Latina veteri, & novaratio-
ne, ut etiam Hippocratis.

C. XIII. q. Non in perpetuum, sed tempore oblatio-
nis a complicito sicutur uxorum sacerdotales

adjacentes.

Item Synodus sexta, cap. 15. lib. 3. c. 19.

¶ Voniā i. in Romanī ordine canonis esse cogni-
tūmus traditū, eos qui ordinati e. sunt diaconi, vel presbyteri, debere confiteri, quod iam suis non copu-
lent uxoris; nos antiquum sequentes canonem A-
postolice diligenter, & constitutions, factorum vi-
rorum legales nuptias amodo valere volumus, nullos

glossam non invenimus.

modo cum uxoribus suis corum conubia dissolventes; aut privantes eos familiaritate adiuvicem, in tempore opportuno. Quicunque ergo diligens & inventus fuerit in sacerdoti consueta ordinatione, aut diaconi, aut sacerdotali, hic nullo modo perhibetur ad talem auctoritate gradum pro uxoris iuxta legitimam cohabitatione. Nec etiam tempore ordinacionis iuxta presbyteri cogatur quod absumere debet a legali proprio uxori familiaritate. Item. ¶ Oportet eos, qui altari ministrant, in tempore oblationis, & sacerdotum continentis esse in omnibus; ut a Deo possint consequi, qui simpliciter possunt. ¶ Si quis igitur presumperit contra Apostolicos canones aliquos presbyterorum, & diaconorum priuare contraria, & communione legalis uxoris, deponatur. Similiter & presbyter aut diaconus, qui religiosis causa uxori suam expellit, excommunicetur, si vero in hoc permanescit, deponatur.

¶ Quoniam. Grat. sicut habetur. item. c. 7. p. 102.
¶ Quoniam. Et ratione regis. Et magistrorum diez. id est. Quoniam in Romana ecclesia loco canonis traditum est cognovimus, &c. Haec vero ecclesia Romana tradidit non solum B. Hieronymus contra levitatem. Hinc haec supra citata, & alii Latini scriptores defendunt, sed etiam Balsamon in explanatione huius canonis factu aperte probat. Verum de omnibus huiusmodi canonibus, qui sexta syntagma adducuntur, quid sit sententia, ad eum. Habeo librum, dist. 10. factu explicariorum fuit.

Hoc autem ex hoc intelligendum est. Orientalium enim ecclesiarum (cui sexta syntagma regulam vocandi prescriptum) votum suffit in ministeri altaris non sufficit.

C. XIII. ¶ Occidentalium non orientalium ecclesiarum suffit suffit oblatum votum. Unde Stephanus Papa ut in prima ultima synodi, ad ipsi in Basilica Lateranensi congregata.

¶ Litera se orientaliumque alio habet ecclesiarum, ps. aliter hujus sacerdotis Romana ecclesia. Nam earum sacerdotes, diaconi, atq; subdiaconi matrimonio copularunt: iustius autem ecclesia, vel occidentalium nullus sacerdorus à subdiaconi usque ad episcopum licentiam habet conjugium fortifici.

¶ Matrimonio. Id est, possum simul esse in sacris ordinibus, & matrimonio iusti. Nam neque illa possum ad sacros ordinis ascensionem, scilicet contrahere matrimonium.

¶ Semitiae. Et capitulo Novi ex loco consideratur, quae gena Bulgariae dicitur ad fidem conversa, propositum sacram religionem ex interno affluisse nondum diceratur. ¶ Quod autem in c. 6. synode, presbyter non legitimus e. nuptiis detenus, punitur, non legale nuptiae secunda intelligentia sunt, à quibus autoritas ecclesiastica sacerdos quilibet debet esse immunit. Illud autem Gangraeci concili: [Se f. qui dicitur presbyterum coniugatum, &c.] similitate intelligendum est vel localiter tradidit, vel conjugatum ab ea appellatur, quoniam ante tempus ordinacionis facta duxerat. Illud quoque Martinus g. Pape: [Et subdiaconus secundam duxere uxorem] non dubitantes intelligendum est. Primam enim uxorem ante subdiaconatum habere permittit: quia defuncta, vel cappitulum professa, promovet ista ad subdiaconatum. Promotus autem, si secundas desideravit nuptias, sententia Martini P. subiacebat.

DISTINCTIO XXXII.

Servanda est ergo continencia ab omnibus in sacris ordinibus constituta.

C. I. ¶ Neg. etiam subdiaconi communione conceditur.

a. Lige dignus. sed ob glorijs non est mutatum. b. al. tristianus. c. Pam. 13. c. 4. d. sup. 28. dist. c. ult. e. sup. 28. dist. c. presbyterum. f. sup. 28. dist. c. si quis. g. 13. dist. c. si subtile come, ex Marino Bracarense.

Decreti Prima Pars.

104

Unde Leo Papa ad Amalphium epif. 22.

cap. 3. & 4. art.

O Mniū. 4. sacerdotum tam excellens est electio, ut hac, quæ in aliis membris ecclesie vacant, b. a culta in illis tam habeantur illicita. Nam sum extra clericorum ordinem, constitutus, pupillatum, sociati, & procreationi filiorum fudere sit liberum, ad exhibendam tamen perfecte continentia puritatem, nec subdiaconi, quidem coniugium carnale conceditur, ut & qui habent, fini ranguin non habentes, & qui non habent, permaneant singulares. Quod si in hoc ordine, qui quartus est a capite, aliquid est custoditi, quantum magis in primo, vel in secundo, tertio feruando est, ne aut Leviticus ministerio, aut presbyterali honore, aut episcopali excellentia quicquam idoneus eximetur, qui se a voluntate uxoria, i. ne cum fixatus decequerit.

¶ Vxor. 1. Si emendatura est ex epistola Leonis, & certi collectivis, præterquam Fons in part. 6. cap. 8. nam ibi est, ut id est. Quoniam in Romana ecclesia loco canonis traditum est cognovimus, &c. Haec vero ecclesia Romana tradidit non solum B. Hieronymus contra levitatem. Hinc haec supra citata, & alii Latini scriptores defendunt, sed etiam Balsamon in explanatione huius canonis factu aperte probat. Verum de omnibus huiusmodi canonibus, qui sexta syntagma adducuntur, quid sit sententia, ad eum. Habeo librum, dist. 10. factu explicariorum fuit.

¶ Hoc autem ex hoc intelligendum est. Orientalium enim ecclesiarum (cui sexta syntagma regulam vocandi prescriptum) votum suffit in ministeri altaris non sufficit.

C. II. PALEA. Item Gregorius Leonis Episcopo Catini.

lib. 3. epif. 34.

MVlorum, & relatione compemimus, & hanc apud nos olim confunditatem remissim, ut subdiaconi suis licet miscentur uxoribus. Quid ne deinceps quicquam praetulerit, à servo Dei sedis nostra diacono ex auctoritate nostri decefforis est isto modo prohibitum, ut eodem tempore, ii qui iam uxoribus fuerint copulati, unum è duobus eligerent, id est, aut à fuis uxoribus abstinerent, aut certè ministrare nulla ratione praetulerent. Et quoniam dicitur, Speciosus tunc subdiaconus pro hac re ab administratione se suspendit officio, & usq; in obitu sui tempus, notarii quidem gestis officiis, & à ministerio, quod subdiaconi oportuerit exhibere, cefavit, & post aliqua. ¶ De cetero vero fraternalis tua sit omnino sollicita, ut quos ad hoc iam officium contigerit promoveri, hoc quam maxime diligenter inspiciat, ne si uxores habent, miscentur fe cum eis licentia potiantur, sed ad similitudinem Apostolica fedis, eos cuncta observare sua nihilominus distinctione constituant.

C. III. ¶ Extra sacros ordines confitit du-
cam uxore, & ab ecclesia si pen-
dia accepto.

Item Gregorius Anglorum episcopus
cap. 2. ad secundam interrogatio-

nem.

Sed si qui verò sunt clerici extra sacros ordines confitent, qui se continere non possunt locuti, uxores desiderant, & spes dñe exterioris acciperi, qui & de eis de-
bet patribus, de quibus praefatis sumis, novimus scri-
pimus, quod dividetur singulis, prout cuique opus
erit. De eorum ergo spes dñe cogitandum arque pro-
videndum est, & lib. ecclesiastica regula sunt tenendi
ut bonis moribus vivant, & canentes psalmis iuvigilen-
& ab omnibus illicitis cot, & linguan, & corpus Deo
auctore conferunt.

C. IV. ¶ Subdiaconi uxores duce-
non licet.

a. Burch. lib. 1. cap. 5. & lib. 2. cap. 145. Ansel. lib. 7. cap. 157. lib. 6. cap. 15. infra. Ivo pars. c. 9. & p. 2. cap. 221. Pam. lib. 1. cap. 100. b. al. non vocantur ad culpam. c. 137. q. 3. Ansel. lib. 1. cap. 138. Polyc. lib. 4. tit. 31. d. 1. 12. q. 1. quarta. q. 1. quia. 1. part. 6. cap. 16. Pam. lib. 3. cap. 108. e. Ad. 2.